

УДК: 0

Шакитов Ш.

Ж.Алышбаев ат. Кооперация институту

200 дөн АШУУН ИЛИМИЙ ЭМГЕК ЖАЗДЫМ

Академик Ж.Алышбаев атындагы Ысык-Көл кооперация институтунун кафедра башчысы, философия илимдеринин кандидаты, доцент, БМУнун ардактуу профессору Ш.Шакитовдун айткандарына караганда, ал областтын ордо калаасындагы жогорку окуу жайларынын көч башында турган К.Тыныстанов атындагы Ысык-Көл мамлекеттик университетинде дээрлик 30 жылга жакын убакыт иштеп, келечек муундарга татыктуу тарбия, терең билим берүү багытында кажырлуу мээнет өтөгөн. Кандайдыр бир деңгээлде аталган окуу жайы ал үчүн такшалуунун чыныгы мектеби катары сыймык жаратат. «Мен бул окуу жайынан өз ишине берилген мыкты кесиптештеримди таап, областка гана эмес, республикага, ал тургай чет өлкөлөргө чейин белгилүү болгон окумуштуулар менен үзөңгүлөш жүрдүм», - дейт Ш.Шакитов.

- Шаршенбай Шакитович, мурдагы педагогикалык институтта, азыркы К.Тыныстанов атындагы Ысык-Көл мамлекеттик университетинде жарым кылымдан ашуун окутуучулук ардактуу кесипти аркалап келгениңизди жакшы билебиз. Арийне, ар бир нерсеге салыштырмалуу карап да, баа да берет эмеспизби. Ал учурду эске түшүргөн күндөрүңүз көп чыгаар, сыймыктанаарлык, «аттиң» деп бармак тиштээрлик окуялардан көп кеп салып, айрымдарын кагазга да чиймелеп жүргөнүңүз да белгилүү.

- Аның ырас. 1972-жылдан 1999-жылга чейин Ысык-Көл областынын гана эмес, Нарын областынын да бирден-бир жогорку окуу жайы болуп эсептелген педагогикалык институтта адегенде окутуучу, андан соң кафедра башчысы болуп иштедим. Атап айтканда, философия, коомдук илимдеринин кафедрасын жетектедим. Окуу жайдын парткомунун катчысы катары да коомдук башталыштагы ишти аткарчумун. Азыр ойлоп кантип убакыт таап жүргөнүмө таң калам. Түнкү саат 2-3төргө чейин лекцияларга даярданчумун, андан башка илимий иштерге да бош убактымды бөлчүмүн. Жаштыктын күүсүн ушундан билсек болот, «үйрөнүп, үлгүрүп калалы» деген ой-максаттар менен гана күндөрдү өткөрүп, алган билимибизди келечек муундарга жумшоого болгон жигерибиз да, дымагыбыз да күчтүү экен, көрсө.

Философия илими боюнча лекция окуш үчүн өзүңдүн билим деңгээлиң, дараметиң учур талабына жооп бергидей, эң башкысы студенттердин алдында жүзүң кызарбагандай болушу абзел. Сурооңо жооп катары айтаарым студенттердин алдында жүзүм кызарган жок, буга мурда да, азыр да сыймыктанам. Ал эми «аттиң» деп бармак тиштеген өкүнүчтү күндөр болгондур. Бирок мен ал күндөрдү унутуп да калдым. Бирге иштешкен кесиптештериң менен дайыма эле жылуу-жумшак мамиле боло бербестиги ийги го. Кек сактаганды жактырбайм, кекчил эмесмин. Бир айтаарым университеттен мыкты кесип ээлерин таптым, алардын айрымдары менен ушул күнгө чейин мамилем үзүлө элек.

- Университеттеги 30 жылдык эмгек жолуңузда бир топ ректорлор менен иштешкен чыгаарсыз, айрымдары менен тил табышсаңыз, кээ бирлери менен чабышкан учурларыңыз болдубу? Башка кесиптештериңиз тууралу да айта кетсеңиз.

- Ар ким өз жөндөмдүүлүгүнө, адамкерчилик сапаттарына жараша иштешти. Ырас, бири жакса, бири көпчүлүгүбүздүн көңүлүбүзгө толбоду. Аталган окуу жайын мыкты адамдар жетектешти. Ошолордун ичинен мен илимдин докторлору Эрик Коңурбаев менен Жолдош Жусаевди бөлүп караар элем. Эрик Коңурбаев көп кырдуу талантка ээ эле. Ал адамдарды эч качан бөлүп карачу эмес. Студенттер менен теңтушундай сүйлөшүп,

алардын тилин таба билчү. Окуучуларга да өтө аяр мамиле жасаар эле. Өзү ар дайым шайыр-шайдоот жүрчү. Бой келбети да келишкен сымбаттуу жигит болчу. Айтор, Э.Конурбаев менен кайсыл учур, кандай мезгил болбосун ачык-айрым баарлашып, көйгөйлүү маселебизди жеңил чечип алчубуз. Ал «ана, мына» деп тил эмизгенди жактырбаган, айтканын - айткандай, дегенин - дегендей аткарган мыкты инсан, ишкер жетекчи катары эсибизде калды.

Ал эми Жолдош Жусаевичтин көрөгөчтүгү, зирек акылы, уюштургуч мыкты жөндөмү жадыбыздан оңой менен кетпейт го. Ал кишинин ордун ушул күнгө чейин жоктойм. Эстеген сайын каңырыгым түтөп, заманам куурулат. Ойдо жок жерден капилет кеткенде аны акыркы сапарга узата албай калдым. Сыркоолоп ооруканада жаткан элем. «Жолдош Жусаев өлдү» деген суук кабарды укканымда жер астын үстүн болуп кеткендей эсимди көпкө чейин жыя албай өксүп ыйлаганымды билем. Маркумду акыркы сапарга узаткан күнү асман да алай-дүлөй болуп, кыш ызгаары бөтөнчө «каарын чачып» чыкылдап турганын эстейм. Бир студенттин: «Агайым, сизди асылды, кара жер кантип жашырды» деген кошогу жөндөн-жөн эле жүрөктөн чыккан жок да. Чындыгында окутуучу-окумуштуулардын да, студенттердин да арасында бирдей кадыр-барк күтүш оңой эмес. Жолдош Жусаевич ошондой кадырлуу, абройлуу адам болгон. Анын университетке сиңирген эмгеги баа жеткис.

Окуу жайда ар кыл курактагы, ар кандай кулк-мүнөздөгү адамдар менен иштештим. Маркумдар Б.Жапаров, С.Мусаев, Х.Дооталиев, азырда арабызда жүргөн С.Ыбыкеев, А.Иманов ж.б. өзүнчө эле түгөнгүс кенч. Физика-математика илимдери боюнча терминология түзгөн М.Нуракуновдун да эмгегин унутпашыбыз керек. 80ден ашса да ал дагы эле университетте кыбырап иштеп жүрөт.

- Шаршенбай Шакитович, адатта муундардын ортосунда «биздин учур, силердин мезгил» деген жик тураары бышык го. Сиздердин учурда студенттерден жең ичинен белек-бечкек алчу оорусу бар беле? Зачеттор, экзамендер канчага бааланчу?

- Ар бир адам өз мууну менен мактанууга тийиш. Демек, менин дагы мактанууга акым бар. Биздин учурда студенттерден жең ичинен белек-бечкек алуу оюбузга эмес, түшүбүзгө да кирчү эмес. Тескерисинче биз студенттерге жардам берчүбүз.

Зачеттор ,экзамендер 50 сомдон, 100 сомго чейин бааланат деп кийин-кийин гана угуп жүрөбүз. Жогоруда айтканымдай ал учурда тартип да, талап да катуу болчу. Мындан тышкары жогорку окуу жайларында иштеген окутуучулардын кадыр-баркы учурга салыштырмалуу кыйла жогору эле.

- Буюрса, быйыл күз айларында ЫМУнун 70 жылдыгы белгиленгени турат. Мааракенин өтүшүнө, анын уюштурулушуна, дегеле даярдык көрүү боюнча сунуштарыңызды айттыңызбы? Жаңы жетекчи кандай кабыл алды?

- 70 жылдык тарыхы бар окуу жайы тууралу чакан чөйрө гана билбей, университеттин баскан жолу жөнүндөгү маалыматтар кеңири жайыкка чыгышы керек. Ардактуу профессорлор жөнүндө атайын жобо иштелип чыгыптыр. Мен муну толук колдойм. Ар бир усулдук сунуштарды акысыз чыгаруу каралыптыр. Бул дагы колдоого алаарлык жакшы иш. Эл аралык илимий-практикалык конференция да өтөөрү белгилүү болууда. Университет өздөрү менен өздөрү эле боло бербей ар бир иш-чараны эл аралык деңгээлде уюштурууну колго алышса деген сунушум бар. Ошондой эле Каракол шаарындагы Айрым ойлорумду окуу жайдын ректору Ө.Осмоновго да айттым, ал киши колдоп жатат.

Эң негизги оюм мындан ары бул окуу жайы «тигини алып түшүрөлү, муну ээрден кулаталы» деген жаатташуудан, «тоголок арызчылардан» арылышы керек. Мааракеге чейин университеттеги моралдык-психологиялык абал өзгөрүшү, жакшырышы зарыл.

- Шаршенбай Шакитович, ушул күнгө чейин эле кагаздан башыңызды көтөрбөй мээнет тартып келе жатасыз. Ыңгайы келбей сурай албай жүрдүм эле. Канча илимий иштин авторусуз, илимпоздор чөйрөсүндө кадыр-ордуңуз барбы?

- Аткарган жумушум ошондой экен. Жазбай, кагаз тиктебей кое албайм. Түздөн-түз академия тармагында иштесем балким мындан да көп эмгек жаратмак белем. 200дөн

ашуун илимий эмгек жаздым. 3 монографиям бар, 10го жакын китепчинин авторумун. Союздун тушунда Москва, Алма-Ата, Бишкек, ж.б. шаарларында өткөн илимий-практикалык конференцияларга көп катыштым, айрым илимий иштерим аталган шаарлардан чыккан жыйнактарга киргизилген.

Илимий эмгектеримдин дээрлик көбү ушул тапта иштеп жаткан Ж.Алышбаев атындагы кооперация институтунун китепканасында турат.

Маектешкен:
Шейшекан ЖАНАЛИЕВА

журналист